

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Agricola”, (Sebeșul-săseș), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Armonia”, „Astra”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Arieșana”, „Bădăřana”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală”, (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inf), „Bereșana”, „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Buciumana”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstr.” (Mercur), „Cassa de păstr.” (reuniune), (Săliște), „Cămpiana”, „Cârțișoreană”, „Ciacovana”, „Chiorana”, „Chiseteiana”, „Codreana”, „Comuna”, „Concordia”, (T. Uzdin), „Cordiana”, „Coroana”, „Coroana”, (Timișoara), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugierena”, „Detunata”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geogeană”, „Grănițerul”, „Hăteșana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Insoțire de credit”, (Vestem), „Inst. de credit”, (Mehadia), „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Isvorul” (Sebeșul-inf.), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Ligediana”, „Lipovana”, „Luceafărul”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerva”, „Munteana”, (Corniareva), „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Noiana”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Plugarul”, (Săcădate), „Poporul”, (Lugoj), „Porumbăceana”, „Progresul”, „Răcoana”, „Reun. de impr. și păstrare”, (Ila-mare), „Riureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săseș), „Seldgeana”, „Sentina”, „Serădiana”, „Silvania”, „Șoimușana”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Tărnăveana”, „Tibleşana”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Vatra”, „Victoria”, „Viitorul”, „Voileana”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Sânmartin), „Vulturul” (Tărnăd), „Zărandeana”, „Zlăgneana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiu unui cm² câte 10 fileri.

Băncile noastre ca instituții comerciale.

Puțina viață comercială, despre care se poate vorbi azi la poporul nostru românesc din Ungaria o formează aproape exclusiv băncile noastre. Cei câțiva neguțători mai mari — durere așa de puțini — pe cari îi avem, nu stau nici pe departe în proporție corăspunsătoare cu populațiunea română de aici. Comerțul — se știe — este terenul, de care parecă ni groază să ne apropiem și puținele încercări, cari cu toată bunăcredința s'au făcut și se fac ici-colea în scopul de a cuceri acest „necunoscut”, rămân de regulă numai încercări, din cari ne alegem cel mult cu „învățături”, menite și acestea a le uita și desconsidera. Este un fenomen ciudat orbecarea în a căută o poartă, pe care să intrăm și noi cu pasul sigur în acest însemnat ram al economiei. Dar este și caracteristic ținând seamă de împrejurarea, că viața noastră economică în genere este încă tot la început și că comerțul propriu zis nu este a se număra printre cei mai primitivi rami ai vieții economice a unui popor. Vor mai fi apoi desigur și alte multe cauze, cari ne țin încă închisă calea spre o dezvoltare comercială mai conștientă și mai intensivă, cauze legate de alte împrejurări speciale, ca: așezarea noastră istorică mai la o parte, apoi eventual firea noastră etc. și nu mai încapem îndoială, că numai în urma unui proces natural de dezvoltare vom putea ajunge și

noi la o viață comercială mai corăspunsătoare. De aici nu urmează însă și nu e permis să tragem concluziunea, că avem să așteptăm cu răbdare până ce siliți de timp ne vom găsi deodată și noi, așa pe nesimțite, în toiul vieții comerciale. Procesele naturale de dezvoltare trebuiesc ajutate și accelerate printr'o muncă comună conștientă și bine condusă.

Dacă ne vom întrebă noi, că oare ce facem și ce-am făcut până acum în mod sistematic pentru propășirea noastră, ca popor pe teren comercial, răspunsul va fi, că nimic sau aproape nimic. Și aici să ne întoarcem iarăș la băncile noastre. Menirea acestora — deși instituții formate în baza și în cadrele legii comerciale — eră la început aproape exclusiv numai emanciparea poporului nostru de sub sarcina cămătarilor străini și obicnuirea lui la cât de câtă cruțare. Creditul, care se da, de regulă, nu eră pentru întreprinderi comerciale anumite, ci pentru cumpărări de pământ și vite, pentru acoperirea de trebuințe momentane de traiu și pentru achitarea altor datorii poate mai grele, pe la străini. Și — să o mărturisim — tot numai acelaș rol îl îndeplinesc băncile românești și azi, cu foarte puține excepțiuni. Ba încă am putea fi mulțămiiți dacă și acest rol ar fi îndeplinit și acum *peste tot locul* în mod absolut ireproșabil. Se înțelege, că nu vorbim aici de „rea credință”, ci de priceperea și competența, cu care se lucrează. Vrem să zicem adecă prin cele de mai sus, că chiar și băn-

cile noastre, singurele instituții comerciale la noi, cari merită să fie luate în seamă fac relativ prea puțin pentru *ridicarea lor* și prin ele a comerțului la noi. A adună un capital de câteva zeci de mii de Cor. s'a dovedit, că nu e tocmai greu la noi — lucru destul de îmbucurător de altfel — iar a găsi doritori de-a lua împrumute încă și mai ușor. Astfel iată banca pusă în picioare și mașinăria pornită. Nu se mai cere nimic altceva, căci lucrul merge de sine. Se primesc bani cu un procent mai mic și se dau împrumut cu un procent mai mare prin ceea ce câștigul e sigur. Cel mai simplu lucru și mai bun. Numai așa se explică în mare parte formarea atâtor bănci mai mici din anii din urmă, chiar și prin acele ținuturi, unde poporul nu gemea sub jugul cămătarilor străini și nici lipsă deosebită de un nou izvor de credit nu simțea. Dar să nu continuăm pe această coardă simțitoare, ca să nu se simtă iar atinși eventual și dintre aceia, cărora nu ne adresăm, ci să rămânem pe lângă tema noastră. Băncile noastre au rămas în cea mai mare parte primitive, mărginindu-se la operațiunile cele mai obicinuite de a primi depuneri și a da împrumut. Dacă vom căuta cauzele acestei stări de lucruri nu prea îmbucurătoare vom găsi cu ușurință destule. Dintre acestea vom aminti numai felul și oamenii prin cari multe din băncile noastre se înființează; aici sunt a se înțelege iarăș mai mult băncile formate în timpul recent. Pornind din principiul — așa pare a se fi format la noi — că pentru comerț și prin urmare și pentru bănci nu-ți trebuie nici un *talent*, vorba unui tinăr învățat al nostru, fiecare se crede în stare și în drept să ia inițiativa fondării unei bănci la noi și să o și conducă. Aceasta mai ales dacă, fiind om mai cu stare și având și rudeni etc. oameni bogăți, dispune de un număr mai considerabil de acții. Formată banca se înțelege, că de regulă nu trebuie să se angajeze numai decât funcționari cvalificați, cari sunt scumpi, ci afacerile de birou le poartă deocamdată tot careva din familie și dacă e mai puțin, sau nu e de loc cvalificat în ale contabilității. Cât despre conducere — precum s'a zis mai sus — aceasta o are cutare avocat, preot, mare proprietar etc., care a avut ideea de înființare și care dispune de cele mai multe acțiuni. Un astfel de conducător și cu astfel de persoane, dintre cari fiecare își are eventual ocupația sa deosebită, din care trăiește, de sigur că nu se pot ocupa mai deaproape cu afacerile băncii, dar aceasta n'are a trage

mult în cumpănă, căci precum am văzut mai sus, lucrul la bănci e simplu, merge de sine.

Așa se întâmplă, că la noi băncile ca instituții comerciale în general luat nu dau și nu pot da dezvoltării vieții comerciale sprijinul, ce s'ar cuveni și în jurul lor nu se cresc oameni cu spirit de comerț, ci ele — abstrăgând de câteva excepțiuni — rămân numai cu numele instituții comerciale, din motivul, că în jurul și la conducerea lor sunt grupați oameni fără pregătire specială și prin urmare nepricepători în ale comerțului propriu zis.

O îndreptare în privința aceasta spre ceea ce e natural și adecă aplicarea exclusiv de puteri, cu pregătiri speciale pe la băncile noastre este azi deja o necesitate. Purificarea, care s'ar face în această privință n'ar fi în prima linie, decât în folosul chiar al băncilor noastre, constituind și un vădit progres în viața noastră comercială. s.

Directorul executiv.

(Fine).

Dacă examinăm cercul de activitate al directorului executiv, stabilit în cele de mai sus, vom ajunge la următoarele concluziuni în ceea ce privește personalitatea acestuia:

1. Directorul executiv să fie — după putință — și membru al direcțiunii. Aceasta o pretinde în prima linie cercul său larg de activitate, cu care direcțiunea poate însărcina numai o astfel de persoană, care e însăși părtaşă la responsabilitate. Cu dreptul de firmare poate fi investit și un funcționar mai superior al societății, dar unui astfel de director executiv de regulă nu-i este dată posibilitatea a-și valida părerile sale față cu direcțiunea. Agendele prezidiale la ședințele direcțiunii — întrucât numai se poate — să nu le îndeplinească directorul executiv. Acesta are să înainteze propuneri, să dea deslușiri și să-și apere în toate chestiunile, cari se discută, punctul său de vedere, iar prin prezidiare ar fi stânjenit în împlinirea misiunii sale specifice.

2. Pe directorul executiv îl alege direcțiunea și nu adunarea generală. Paragraful 179 al L. C. nu exclude — ce-i drept — ca adunarea generală să aleagă și pe directorul executiv, dar praxa nu este pentru aceasta. Directorul executiv este sufletul întreprinderii. Dela cunoștințele și hărnicia sa precum și delă spiritul său de întreprindere atarnă în cea mai mare parte succesul aceleia. Urmează de aici, că alegerea celei mai acomodată persoane pentru un post așa de important nu este consult a o lăsa în grija mulțimei acționarilor, adeseori puțin orientați. *La întregirea acestui post îndeosebi nu este permis a se da loc validității nepotizmului.* De altă parte nici nu este iertat a aduce direcțiunea în dilemă cu alegerea unui astfel de director executiv, în care nu are încredere, dar pentru ale cărui isprăvi garantează în mod solidar toți membrii direcțiunii.

3. Ca director executiv să se aleagă bărbați cu pregătire specială teoretică și practică în toți ramii de

afaceri ai societății pe acții respective. Se cere mai departe, ca aceștia să fie bărbați probați și cu trecut nepătat, *stricți, dar drepti*, prezentabili și — întrucât e posibil — în etate mijlocie. Este cunoscut, că *toate* aceste însușiri numai arareori se găsesc într-ună și aceeași persoană, dar *pregătirea specială și cinstea neprihănită și probată la nici un caz să nu lipsească*. Sunt și astfel de societăți pe acții, industriale mai ales, cari se ocupă cu diferite afaceri și sunt și de acelea la cari fabricarea și negocierea produselor fabricate formează doi rami deosebiți unul față de celălalt. În asemenea cazuri conducerea fiecărui ram deosebit de afaceri se încredințează câte unui specialist în ramul respectiv. Persoana, care este chemată a stă în fruntea unei asemenea societăți pe acții și care dispune și asupra eventualilor directori-specialiști și dă directiva întregii întreprinderi, dela aceea nu se poate pretinde ca să fie specialist în toți ramii deosebiți de afaceri. Un asemenea individ înzestrat cu cunoștințe universale e greu de găsit. Dela un astfel de director executiv este de ajuns, dacă se pretind atâtea cunoștințe speciale, ca să poată aprecia și controla activitatea directorilor-specialiști și să fie în stare a da acestora instrucțiunile necesare în oficiu.

Dacă considerăm după meritul și însemnătatea lor toate cerințele cuprinse în cele de mai sus cu privire la postul de director executiv, trebuie să conchidem că cel mai acomodat și mai bun director executiv se va putea alege din șirul acelor funcționari superiori și mai vechi ai societății, cari au avut ocazie să lucreze și să cunoască toate agendele întreprinderii și a căror cinste absolută a putut fi probată în decursul serviciului lor.

Directorul executiv este remunerat cu o anumită plată în bani gata. La cele mai multe societăți pe acții, membrii direcțiunii n'au plată fixă, ci remunerația lor o formează tantiema (parte din câștigul curat) statutară. La unele societăți se remunerează în modul acesta și acel membru al direcțiunii, care îndeplinește funcțiunea de director executiv, și anume astfel, că acestuia i-se asigură prin statute o tantiemă mai mare. Lucrul acesta însă nu este corect. Directorului executiv când acesta e și membru al direcțiunii, i-se cuvine — fără îndoială — și tantiemă pentru activitatea dezvoltată și pentru responsabilitatea, ce o are în această calitate, dar afară de aceasta trebuie să i-se dea și o leafă fixă pentru îndeplinirea funcției de director, care în cele mai multe cazuri îl ocupă exclusiv. Unde postul de director executiv este privit numai ca „*oficiu de onoare*“, acolo de regulă și cel mai zelos director mai curând sau mai târziu se plictisește de atâta muncă nerăsplătită și la urmă sau o neglijează sau își dă dimisia. Și se știe, că nu este nimic mai în defavorul unei societăți, ca schimbări dese de directori. Pleacă cel orientat și versat în toate și vine în locul lui un altul fără praxă și neorientat sau eventual o astfel de persoană, care vrând să se facă nemuritor, toate le întoarce pe dos și conduce institutul pe căi neumblate și necunoscute.

4. De altfel — deși s'ar părea că aceasta stă în contradicție cu cele de mai înainte — nu trebuie încheiat cu directorul executiv un astfel de contract la angajare, care să îngreuneze societății dimiterea aceluia. Astfel de contracte sunt acelea, cari fixează un timp de abdicere de mai mulți ani, sau cari în caz de suspendare a directorului executiv asigură acestuia o escontentare mare. Nu ne îndoim, că pot fi cazuri, când este de dorit și este în favorul întreprinderii, ca pe un om cu deosebite cunoștințe de specialitate sau

cu legături de afaceri eminente să-l ai legat pe mai mulți ani și e natural și aceea, ca o astfel de persoană să pretindă o escontentare mai mare în caz de abdicere, dar cazurile acestea sunt totuși numai excepțiuni. Fără îndoială e consult, ca direcțiunea să aibă în privința aceasta mână cât mai liberă. Cunoaștem cazuri, în cari în favorul directorului executiv au fost fixate în contract escontentări de K 30—40,000, ba și de K 100,000, iar directorul respectiv după un an-doi de serviciu a început a fi atât de superficial în funcția sa, numai ca să ajungă mai curând la escontentare, încât direcțiunea mai în urmă a și fost de fapt silită să-i dea drumul și să-i achite — bine înțeles — escontentația. Într'alte cazuri s'a întâmplat, că institutul a fost silit pe cale de proces să solvească directorului executiv dimis leafa pe restul de 6 ani din cei 10 ani fixați în contract ca timp de abdicere. Înzadar a încercat societatea să-și motiveze îndreptățirea abdicerii dovedind superficialitatea respectivului în serviciu și pagubele suferite din cauza aceasta, căci judecătoria s'a pus pe punctul de vedere, că pentru abdicere s'au fixat 10 ani fără nici o restricțiune și că pentru eventualele desdaunări societatea să înceapă proces nou. Astorfel de neplăceri nu este deci consult să se expună societatea pe acții, dar de altă parte e drept și aceea, că stabilirea unui timp prea scurt de abdicere încă nu ar fi în interesul întreprinderii.

Se naște acum întrebarea, că, destituind adunarea generală conform §-lui 183 L. C. din postul său pe un membru al direcțiunii, care e în același timp și director executiv încetează cu acesta și funcția de director executiv a respectivului, sau ba? Desigur că încetează și aceasta chiar și numai din motivul, că hotărârea adunării generale exprimă în cazul dat o așa de mare neîncredere față de respectivul, încât prin aceasta funcționarea mai departe ca director executiv ar fi eschisă chiar și atunci, când statutele n'ar prescrie hotărât că director executiv poate fi numai un membru al direcțiunii.

Destituirea în cazul acesta nu-l lipsește însă pe respectivul director de dreptul de a pretinde plata fixată în contract pentru timpul de abdicere.

6. Agendele, datorințele și drepturile directorului executiv trebuie fixate amănunțit, prin regulamentul de afaceri sau printr'un regulament de serviciu. Prin astfel de regulament însă nu este permis a se însărcina directorul executiv cu agende, cari ar fi a se îndeplini prin alți funcționari și în special nu cu de acelea, despre a căror îndeplinire exactă tocmai dânsul ar fi dator a se îngriji. Directorului executiv nu-i este deci permis a fi în același timp casier, contabil, administrator de valori etc., ci la societăți mai mici i-se poate încredința cel mult corespondența întreprinderii. De altă parte nu se poate transpune asupra directorului pe cale de regulament de serviciu sau de afaceri toată responsabilitatea, pe care e să o aibă direcțiunea (L. C. §. 189) dar nici aceea nu este posibil ca în contra dispozițiilor §. 185 L. C. să fie investit cu dreptul de firmare numai directorul executiv, iar alți membri ai direcțiunii să nu aibă acest drept. Directorul executiv poate fi însă investit pe baza statutelor cu dreptul de a iscăli firma societății *per procura*.

În cele de mai sus am arătat în cea mai mare parte cece este a se ține în seamă cu privire la rolul și cercul de drept al directorului executiv. Credem, că observându-se cu strictețe cele arătate, se vor putea încunjuera frecările — adeseori păgubitoare pentru

societate — dintre directorul executiv și direcțiune, cari de cele mai multe ori se nasc numai din întrelăsarea de a se cunoaște și preciză cercul de competență al directorului executiv.

Legea de asigurare.

(Fine).

CAPITOLUL III.

Despre asigurarea asupra vieții.

§. 498. Se consideră de asigurare asupra vieții o astel de transacțiune, la care cineva drept o contravaloare (primă, premiu) se îndatorește la plata unei sume în așa fel, că obligamentul de plată se face atârnat de durată vieții, de sănătatea sau de integritatea corporală a unei persoane anumite.

Cel ce se obligă la plată este asiguratorul. Acela dela a cărui durată a vieții, sănătate sau integritate corporală s'a făcut atârnatore plata, este asiguratul. Iar acela în al cărui beneficiu s'a contractat plata, este favorizatul.

La o asigurare asupra vieții făcută în beneficiul unui favorizat, asiguratul are dreptul de dispunere asupra poliței cât trăește. (C. 2572/95, 8,743/87, 828/90).

§. 499. Asigurarea asupra vieții contractată pentru cazul de moarte a unei a treia persoane este valabilă numai atunci, dacă s'a făcut cu învoirea aceleia sau a substitutului ei legal. Sau apoi când partida contrahentă dovedește că are interes la existența (vieea) asiguratului. O excepție se va face în privința aceasta față cu căsătoriți, cu rudenii în linie ascendentă și descendentă, și față cu fidanți, cari pot necondiționat să-și asigure viața reciproc.

§. 500. Polița de asigurare asupra vieții afară de recerințele enumerate la §. 469 punctele 1, 4, 5, 6 și 7 trebuie să mai cuprindă:

1. Numele asiguratului.

2. Numele favorizatului; în această calitate poate fi deznat și detentor poliței.

4. Întâmplarea sau termenul, dela care se face atârnatore plata sumei asigurate.

§. 501. La asigurări asupra vieții, contrahenții pot statorî după liber plac mărimea sumei de asigurare fără nici o restricțiune. La acest soi de afaceri nu este eschisă asigurarea multiplă.

§. 502. Dacă în ocupația asiguratului se face o astfel de schimbare, care poate mări rizicul astfel că asiguratorul dacă cunoaște această circumstanță, nu și-ar fi dat consimțământul sau nu ar fi consimțit la încheierea afacerii în aceleași condițiuni, contractul de asigurare se anulează. Caz contrar este când există altă învoială, sau când asiguratorul, aflând de schimbarea ocupației, declară că menține contractul.

Când asiguratorul nu susține contractul, va restitui una din trei părți din sumele plătite, contrahentului (respective îndreptățitului sau favorizatului).

§. 503. Dacă s'a împlinit sorocul sau a avut loc întâmplarea, pentru care s'a fost încheiat asigurarea, îndată ce cel îndreptățit a aflat însuș de aceasta are să înștiințeze fără amânare pe asigurator. În caz contrar rămâne în obligo față de asigurator pentru orice desavantaj ce ar îndurâ acesta pe urma întrelăsării.

Cu privire la termenul de plată este hotărâtoare învoiala partidelor. În lipsa acesteia suma asigurată se va plăti în timp de 8 zile, calculate de când s'a produs dovada, că condițiile de plătire s'au împlinit.

Suma primelor restante asiguratorul o poate reține din suma asigurată și față de cel îndreptățit (favorizat) (C. 517/94)

Conferă §. 66 din art. de lege LX din anul 1881 (legea privitoare la execuția silită).

§. 504. Dacă nu există o învoială contrară, asiguratorul nu datorește plata sumei asigurate în următoarele cazuri:

1. Când asiguratul a fost osândit la pedeapsă cu moarte, sau dacă moartea i-a provenit din duel sau prin sinucidere.

2. Când asiguratul a căzut în război, sau moartea i-a provenit pe urma rănilor primite într'un război.

3. Când, fiind obiect de asigurare sănătatea sau integritatea corporală a asiguratului, întâmplarea de care atârână plata sumei asigurate a fost provocată prin vina asiguratului sau a favorizatului. În cazurile prevăzute la punctul 1 și 2 favorizatul poate cere restituirea uneia din trei părți din primele vărsate.

Învoielii de înțelesul, ca asiguratorul să se degajeze de îndatorirea de plată a sumei asigurate și în alte cazuri ca și cele prevăzute mai sus, sunt nule. (C. 620/97). Asemenea și o învoială prin care asiguratorul este descărcat de obligamentul înapoierii unei treimi din primele încassate. (C. 967/92).

§. 505. Contractul de asigurare asupra vieții se anulează:

1. Când întâmplarea de care s'a făcut atârnatore plata, are loc după încheierea contractului, dar mai înainte de termenul dela care începe rizicul asiguratorului.

2. Când cel favorizat a murit, sau când întâmplarea de care s'a legat plata, nu mai poate avea loc.

3. Când prima fiind a se plăti periodic nu s'a achitat în timp de 30 de zile după scadență sau înainte de expirarea termenului de răgaz îngăduit. Excepție face cazul când zăbovirea a fost pricinuită prin forță majoră sau prin un accident fără vina asiguratului.

4. Când favorizatul a provocat cu intenție o faptuire, care periclitează viața sau integritatea corporală a asiguratului. Dacă însă favorizatul are pretensiune numai la o parte din suma asigurată, atunci și asiguratorul este descărcat numai pentru plata acestei părți.

În cazurile enumerate la punctele 1 și 2 se va înapoia una din trei părți din primele plătite.

Alte motive de anulare nu se pot statorî nici prin contract (C. 806/86). Punctul 3 nu se va putea aplică referitor la prima perioadă întâu al asigurării (C. 5062/98). Asiguratorul însă nu este obligat să achite prima pe un an întreg, dacă s'a statorit în contract, ca primele să se plătească periodic în rate mai scurte. (Deciziunea plenară a Curiei regești Nrul 26 în cauze civile).

§. 506. Dispozițiile §§-ilor 465, 467, 468, 473, 474, 475 483, 486 și 487 se aplică potrivit naturii lucrului și asupra asigurărilor de viață, întrucât acest capitol nu cuprinde alte dispozițiuni.

§. 507. Cu privire la drepturile și îndatoririle reciproce între partide sunt hotărâtoare condițiile contractului de asigurare, întrucât acestea nu se cuprind în capitolul prezent.

Condițiile de asigurare leagă pe contrahent numai atunci, când ele nu sunt în contradicție cu dispozițiile categorice ale acestei legi. (C. 866/98).

CAPITOLUL IV.

Despre reasigurare.

§. 508. Prin afacerea de reasigurare reasiguratorul să îndatorește, ca drept o contravaloare (primă) statorită la învoială, să plătească o sumă anumită reasiguratului în contul angajamentului, pe care acesta l-a luat pe baza contractului de asigurare.

§. 509. În contractul de reasigurare se va arăta, în afară de cerințele enumerate în §. 459 și circumstanța, dacă afacerea se încheie ca reasigurare intermediară sau directă.

§. 510. Efectul reasigurării e nul, dacă asigurarea pe care o privește, și-a pierdut efectul. În cazul acesta, dacă nu există altă învoială, reasuratorul poate pretinde prima ce i-se revine asiguratorului numai în proporția rizicului de reasigurare preluat.

§. 511. Dacă a avut loc întâmplarea, pe baza căreia reasuratul este obligat să satisfacă îndatoririle sale de asigurare, el va înștiința despre aceasta pe reasurator în termen de trei zile după data când a primit știrea despre întâmplare. În caz contrar obligamentul reasuratorului se anulează, dacă nu există convenție contrară.

§. 512. În lipsa altei învoieli îndatorirea de plată a reasuratorului începe în acel moment, în care intră obligamentul de plată pentru reasurat.

§. 513. Dacă în înțelesul §-ului 483 i-s'a restituit prin a treia persoană, în întregime sau parțial suma de despăgubire reasuratului, acesta e obligat să lichideze din această sumă în proporția reasigurării partea potrivită reasuratorului.

§. 514. Dispozițiile prevăzute în §§-ii 472, 473, 474, 475, 486 și 487 sunt aplicabile și la reasigurări.

Apendice.

Adaus la §. 459.

În acest paragraf (la punct 8) se face îndrumare la §. 199 din codul de comerț ungar, care dispune în punctul 3, următoarele:

„Spesele de fondare, distribuite pe o durată de cel mult 5 ani, se pot lua între activele bilanțului numai cu suma, care mai rămâne în urma acestei repartizări, pentru anul de gestiune respectiv“.

Adaus la §. 461.

În acest paragraf se face îndrumare la §§-ii 210 și 211 din codul de comerț ungar. Aceștia cuprind pe larg dispozițiile referitoare la societățile pe acții străine, cari își extind operațiile și asupra regatului ungar, cu excepția societăților austriace, pentru cari sunt hotărâtori articolii de lege XXII din anul 1878 și art. de lege XXXIX din anul 1899.

*

Rectificare. Ad §. 487 la nota deciziunilor curiale referitoare, e a se citi în loc de: „Prescripțiunea de un an nu se referă numai la pări ale asiguratorului“..... —: „Prescripțiunea de un an nu se referă numai la pări ale asiguratului“ etc. etc.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 28 Aprilie 1910.

Situațiunea pieții financiare internaționale se caracterizează printr'o nesiguranță continuă. Și acum domnește temere în cercurile financiare, că Banca Angliei nu va putea rămâne la rata actuală de 4%, având să satisfacă cea mai mare parte din cererea de aur a Americii sudice. Lângă această împrejurare vin considerate lipsa de buget a statului și emisiunea de cambii de tezaur, cari țin piața engleză în continuă agitație.

Banca olandeză care într'o singură săptămână a pierdut din stockul de aur de 139 milioane florini holandezi considerabila sumă de 19 milioane, a urcat

etalonul dela 3 la 5%, și nu e eschis să-l urce și mai mult.

În Berlin prevederile de ultimo decurg liniștit. Sumarul Băncii imperiale germane pe săptămâna a treia arată o ameliorare de 97.4 milioane M. și în special aurul o creștere de 37.6 milioane M. Discontul particular e neschimbat, 3 $\frac{1}{8}$ %.

Din contră sumarul Băncii Austro-Ungare și în săptămâna a treia a fost mai slab decât în a. tr. Rezerva de libele a crescut numai cu 31 milioane K, față de 62 milioane în aceeași perioadă din a. tr. Discontul particular a rămas însă neschimbat la 3 $\frac{1}{2}$ %.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Decebal“, institut de credit și economii soc. pe acții în Deva. Sub firma aceasta s'a înființat în Deva o nouă întreprindere financiară, care este continuarea însoțirii noastre „Hunedoara“, aceasta hotărând în ultima sa adunare generală liquidarea.

Societatea s'a înființat pe 100 de ani, cu capital soc. de K 60.000 împărțit în 600 acții a K 100.

Direcțiunea este compusă din dnii: Dr. Alex. Moldovan, tot odată director executiv; Gheorge Ghila, Francisc Hosszu Longin, George Popoviciu, A' Alexandru Petreu, R'mul Cutean, Dr. Cornel Moldovan, Valeriu Candrea, Dr. Aurel Vlad și Dr. Virgil Olariu.

Comitetul de supraveghiere se compune din 5 membri iar cu dreptul de firmare au fost investiți Alex. Moldovan jun. și Dionisiu Ardeleanu.

DIN REUNIUNI.

„Asociațiunea pentru sprijinirea învățăcelilor și sodalilor români meseriași din Brașov“. Din raportul general al acestei asociațiuni pe anul de gestiune 1909 extragem următoarele:

În anul 1909 s'au plasat în Brașov prin mijlocirea acestei asociațiuni 140 ucenici români la diferite meserii: pantofari, zidari, lăcătuși etc. Aceștia dimpreună cu ucenicii plasați cu anii anteriori dau cifra de 295. 77 ucenici au fost declarați calfe, dintre cari mai mulți lăcătuși (mecanici) și zidari.

Ajutorul dat de asociațiunea ucenicilor constă din stipendii în bani, plățirea taxelor de școală, bani pentru spălat etc. Afară de aceasta odată pe an se împart ucenicilor celor mai săraci cizme și haine în mod gratuit.

Calfelor, cari vreau să se perfecționeze în branșelor, li-se acordă după puțință ajutoare în formă de stipendii. O mică observare să ne fie permis a face aici și anume: Cum se explică oare, că după aceste jertfe totuși nu avem încă — dacă nu în toate orașele cu populațiune românească — cel puțin în cele mai mari sau măcar în Brașov, câte unul sau doi meseriași de frunte în toate branșele? Pe cât știm nu se găsește în orașele noastre de provincie d. e. un croitor ireproșabil. Asociațiunea dispune cu finea anului 1909 de o avere în bani gata, hârtii de valoare și pretensiuni de K 92,378.33. Este interesant a se ști, că la aceasta frumoasă cifră a ajuns Asociațiunea brașoveană cu concursul unui nobil binefăcător, al cărui nume se aseamănă așa de mult cu ilustrul

nume de „*Vasile de Stroescu*“, devenit cunoscut azi la toată lumea românească prin daniile sale princiare pe seama fondurilor noastre culturale de aici. Intre titlul de avere ai amintitei asociațiuni figurează adecă fondul *Mihail Stroiescu* cu K 74,783.63. Dacă nu va fi vre-o legătură de rudenie între aceste nume, de sigur există între cei doi mecenai o legătură de inimă nobilă și mare, din care au izvorit aceste binefaceri așa de neobișnuit de mari la noi.

CRONICA.

Filiala din Murășorheiu și agentura din Elisabetopole a „Albinei“. La 1 crt. și-a început activitatea Agentura „Albinei“ din Elisabetopole, iar la 4 crt. își va începe activitatea Filiala aceluiaș institut din Murășorheiu.

La agentura din Elisabetopole a fost numit *delegat al direcțiunii* dl *Dr. Alexandru Morar*, avocat în localitate, conducător-contabil dl *Oct. Tobias*, iar cassar dl *Dum. Stinghe*, ambii dela Centrală.

Să sprijinim literatura de specialitate! Precum suntem informați institutul „*Albina*“ a procurat 50 exemplare, iar „*Coroana*“ din Bistrița 10 exemplare din cea mai nouă carte de specialitate a dlui I. C. Panțu: „*Procent, promil, interese și teoria conturilor-curente*“.

Este un frumos exemplu de incurajare a literaturii noastre de specialitate, care ar fi de dorit să afle cât mai mulți imitatori în sinul băncilor noastre, la cari bibliotecile de cărți de specialitate sunt până acum încă atât de rare.

Filiale nouă au hotărât a deschide resp. au deschis institutele: „*Iulia*“ în Ighiu; „*Hațegana*“ în Puj; „*Murășana*“ în Toplița română și „*Sebeșana*“ din Caransebeș în Ohababistra.

Noua lege industrială din România, despre care am amintit în numărul nostru ultim, din cauza sesiunii parlamentare înaintate nu se va pertracta în anul curent și guvernul a prezentat camerei un proiect de lege, prin care dispozițiile vechei legi industriale se prolongesc pe un an.

Asociația regnicolară a institutelor de bani. Ca rezultat al neînțelegerilor ivite în sinul „Asociației regnicolare a institutelor de bani din Ungaria“, despre cari am amintit și noi la timpul său, s'a înființat în Budapesta nu de mult o nouă asociație sub titlul de sus. În fruntea mișcării stă *Dr. Hantos Elemér*, fostul secretar al „Asociației“ vechi și scopul urmărit este: a uni în o tabără toate institutele de bani din Ungaria, soc. pe acții sau însoțiri, atât din capitală, cât și pe cele din provincie. Până acum s'au înscris la noua „Asociație“ vre-o 200 de bănci și director executiv a fost ales *Dr. Hantos E.*

S'a încercat cu intervenția ministrului *Lukács* și o împăcare a celor două grupări, dar fără rezultat.

Monetizare și circulația monetelor. În primul pătrar al anului curent monete nouă preste tot nu s'au bătut în monetăriile statului, ci monetizarea s'a restrâns numai la baterea și schimbarea monetelor retrase din circulație, ca neacomodate pentru aceasta.

S'au pus în circulație în cuartatul I. 848,734 piese à 2 fil. și 17000 piese à 1 fil., în valoare totală de K 17,144.68 fil. În urma acesteia se află în circulație, cu monetele emise de mai înainte: 7.442,050 piese à K 5.—, 60.040,983 piese à K 1.—, 72.084,675 piese à 20 fil., 96.079,165 piese à 10 fil., 347.749.190 piese à 2 fil. și 77.573,246 piese à 1 fil., în total în valoare de K 129.006,800.76 fil. În depozit au mai rămas în monetărie 211,000 piese à 2 fil. și 488,000 piese à 1 fil., în valoare de K 9100.

Recolta Ungariei în 1909. Ministerul de agricultură a publicat de curând datele definitive asupra recoltei anului 1909. Conform acestor date în 1909 s'au produs în Ungaria grâu de toamnă 29.79 mil. măji metr. în valoare de K 795.3 mil.; grâu de primăvară 1.07 mil. măji metr. în valoare de K 26.76 mil.; fân 87.22 mil. măji metr. în preț de K 580.4 mil.; orz 14.86 mil. măji metr. în valoare de K 217.1 mil.; săcară 11.18 mil. măji metr. în valoare de K 206.1 mil.; cartofi 49.94 mil. măji metr. în valoare de K 193.6 mil.; ovăs 13.39 mil. măji metr. în valoare de K 189.5 mil.; napi de zahăr 25.93 mil. măji metr. în valoare de K 51.9 mil.; napi de nutreț 59.03 mil. măji metr. în valoare de K 78.7 mil.; tutun 0.72 mil. măji metr. în valoare de K 28.3 mil.; cânepă 0.50 mil. măji metr. în valoare de K 31.6 mil.; pepeni 3.61 mil. măji metr. în valoare de K 23.— mil.; varză 9.29 mil. măji metr. în valoare de K 44.8 mil.; fasole 1.10 mil. măji metr. în valoare de K 20.1 mil. și în 91.25 mil. măji metr. în valoare de K 7.— mil.

Valoarea totală a recoltei anului 1909 este evaluată la rotund K 3¹/₂ miliarde.

DIN REGISTRUL FIRMELOR.

„*Ciuchiceana*“ în Ciuchiciu. Inregistrat: Incetarea acestei firme.

„*Zărăndeana*“ în Boița. Inregistrat: Alegerea lui *Dionisiu Sida*, ca membru în direcțiune investit cu drept de firmare, în locul lui *Lazar Adam*.

„*Crișana*“ în Brad. Inregistrat: faptul că în ședința direcțiunii dela 11 Octombrie 1909 *Ioan Ghișa* a fost ales nu membru în direcțiune, în locul lui *Adam Demian*, ci numai firmant și director substituit.

„*Astra*“ în Sasca montană. Inregistrat: În adunarea generală ordinară dela 3 Martie 1910 a fost ales în locul lui *Carol Bănuțiu*, membru în direcțiune, investit cu drept de firmare *Carol Alexandrovics*.

„*Coroana*“ în Timișoara. Inregistrat: alegerea lui *Iosif Nicoli*, ca membru în direcțiune investit cu drept de firmare, întâmplată în adunarea generală dela 17 Februarie a. c.

„*Comoara*“ în Vârșeț. Inregistrat: incetarea acestei firme.

„*Timișana*“ în Timișoara. Inregistrat: Filiala din *Ciacova*.

„*Economia*“ în Lugos. Inregistrat *Somogyi Zoltan* ales ca membru în direcțiune, investit cu drept de firmare în locul lui *I. Chiriță*.

„*Ternovana*“ în Tîrnova. Inregistrat: *Ioan Rusu* ales membru în direcțiune, investit cu drept de firmare, în locul lui *Petru Dalea*.

„*Ardeleana*“ în Orăștie. Inregistrat filiala din *Petroșeni*.

BIBLIOGRAFIE.

Cheia pentru calcularea intereselor, cu instrucțiune pentru folosirea ei. Sibiu 1910. Editura „Revistei Economice”. Prețul 50 fl.

„Cheia” de sus este o tabelă de cifre, cu ajutorul căreia prin o simplă înmulțire (X) se pot afla cu cea mai mare ușurință și siguranță interesele după orice sumă pe anumite zile. Se poate folosi la calcularea intereselor la cambii, depuneri etc.

Indeosebi este chemată a face bune servicii „Cheia”, bărbăților de încredere ai băncilor și însoțitorilor noastre, ușurându-le în măsură însemnată lucrul, ce îl au cu calcularea intereselor de întârziere la prolongiri de cambii și tot felul de imprumuturi de altă natură; dar o vor putea folosi cu succes și advocații; preoții la socotelile bisericesti, notarii și colecatorii de dare comunali; capitaliștii privați, cari cu ajutorul ei pot controla cu ușurință exactitatea dobânzilor, ce li-se socotesc după depuneri, efecte (hârtii de valoare) escontări de cupoane etc.

Cu un cuvânt „Cheia” este o tabelă de adevărat folos practic pentru toți, cari au daraveri de bani și editarea unei astfel de „Cheia” a fost o trebuință demult și adeseori reclamată la noi.

Cheia pentru calcularea intereselor tipărită pe carton tare și durabil costă 50 fl. și se poate comanda la *Administrația „Revistei Economice” în Sibiu Nagyszeben.*

La comanda de una sau două exemplare prețul se trimete mai bine în mărci poștale.

A apărut în editura librăriei Ciurcu, Brașov, ediția a doua a cărții de specialitate: *Procent, Promil, Interese și Teoria conturilor-curente*, scrisă de profesorul dela școala superioară de comerț I. C. Pantu; o carte de valoare de I—IX + 160 pagini, format octav mare. Prețul este K 3.

Firme falite.

Schwarz Adolf, comerciant în Dej, tribunalul în Dej, anunțarea pretensiunilor până la 30 Maiu, licuidarea în 22 Iunie, alegerea comitetului în 25 Iunie.

Schwarz Henrik, comerciant în Dej, tribunalul în Dej, anunțarea pretensiunilor până la 30 Maiu, licuidarea în 22 Iunie, alegerea comitetului în 25 Iunie.

if. Frischholz Bela, comerciant în Hațeg, tribunalul în Deva, anunțarea pretensiunilor până la 14 Maiu, licuidarea la 14 Maiu.

Gross Károly, comerciant în Cluj, tribunalul în Cluj, anunțarea pretensiunilor până la 30 Aprilie, licuidarea la 12 Maiu, alegerea comitetului la 14 Maiu.

Cesar Demian, comerciant în Blaj, tribunalul în Alba-Iulia, anunțarea pretensiunilor până în 2 Iulie, licuidarea în 29 Iulie, alegerea comitetului în 30 Iulie.

Gross Manó, comerciant în Caransebeș, tribunalul în Caransebeș, anunțarea pretensiunilor până în 22 Maiu, licuidarea în 17 Iunie, alegerea comitetului în 21 Iunie.

Firme insolvente.

Klein Mórné & Comp., comerciant în Jibou.

Székely Ödön, comerciant în Csikszereda.

Haragai János, comerciant în Dej.

Albach Antal, comerciant în Biserica-albă.

Friedmann Oszkar, comerciant în Caransebeș.

Kiss & Kriszt, comerciant în Dej.

Iagamas Iános, comerciant în Dej.

Hollós I. Mór, comerciant în Cluj.

Kovacs Benedek, comerciant în Cluj.

Weisz B. & Comp. comerciant în Sighetul-Marmației.

Teodor Ertegan, comerciant în Bechicerecu-mare.

Frații Potven, comerciant în Bechicerecul-mare

Finkelstein M. & Zs. comerciant în Bechicerecul-mare.

S u m a r.

Băncile noastre ca instituții comerciale. — Directorul executiv. — Legea de asigurare. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți financiare și comerciale*: „Decebal”. — *Din reumuni*: „Asociațiunea pentru sprijinirea învățăcelilor și sodalilor români meseriași din Brașov”. — *Cronică*: Filiala din Murașorheiu și agentura din Elisabetopolea „Albinei”; Să sprijinim literatura de specialitate, Filiale nouă, Noua lege industrială din România, Asociația regnicolă a institutorilor de bani, Monetizare și circulația monetelor, Recolta Ungariei în 1909. — *Din registrul firmelor*. — *Bibliografie*: Cheia pentru calcularea intereselor, Procent, promil, Interese și Teoria conturilor curente. — *Firme falite*. — *Firme insolvente*.

„ALBINA” institut de credit și de economii, Sibiu

P. T.

Avem onoarea a aduce la cunoștință, că direcțiunea institutului nostru a decis transformarea agenției din Târgul-Murașului în o filială, care-și va începe activitatea în 4 Maiu a. c.

Filiala aceasta va cultiva toți ramii de operațiuni de bancă, în special:

1. primește depozite spre fructificare contra libele de depozit sau în cont-curent;
2. escontează cambii cu și fără intabulare;
3. acordă imprumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu caventați;
4. acordă imprumuturi pe efecte publice (lombard);
5. acordă imprumuturi de cont-curent cu acoperire ipotecară sau de altă natură (amanetare de efecte prețioase, etc.);
6. îngrijește afaceri de comisiune și tot felul de afaceri de bancă;
7. cumpără și vinde efecte și monete.

Cu conducerea acestei filiale în calitate de delegat al direcțiunii este încredințat dl Dr. *Enea Draia*, avocat în Târgul-Murașului.

În următoarele comunicăm datele principale din bilanțul anului 1909 al institutului:

Active totale K 37.590,869-10 și anume:	
Cambii escontate	„ 14.009.394—
Imprumuturi ipotecare	„ 10.546.769—
Credite de cont corent	„ 3.858.385—
Efecte publice	„ 2.838.215—
Credite cambiale cu acop. ipot.	„ 2.731.575—
Imprumuturi țărănești pe obligațiuni cu caventați	„ 1.420.509—

Pasive:

Capital societar	K 3.000.000—
Fonduri	„ 1.803.093—
Depuneri spre fructificare	„ 18.135.655—
Serisuri fonciare în circulațiune	„ 7.448.000—
Profit curat	K 405.161—

Direcțiunea.

